

Francesc Massip Quadern de teatre

Joan Casas estrena al Théâtre Les
Dechargeurs de París una penetrant
radiografia de la vida en parella

A París, com a casa(s)

Aquests dies, i fins al 5 de juny, es presenta, a París, *Le dernier jour de la création* de Joan Casas, dramaturg i traductor que ha diversificat la seva activitat teatral: adaptador d'*El banquet de Plató* (1990); traductor de *La tigressa* de Dario Fo que Manel Barceló ha interpretat durant anys amb electrizant èxit; analista i crític teatral a l'AVUI (1987-1992) i professor de l'Institut del Teatre. Però particularment cal destacar la seva labor creativa: acaba de publicar un llibre de poemes, *Iles* (Arola), i acaba de reeditar les seves narracions, *Pols de terrat* (Empúries), premi Victor Català de 1979.

Com a dramaturg es va donar a conèixer amb *Nus* (premi Ignasi Iglésias 1990), peça que es va estrenar el 1993 al Poliorama sota la batuta de Ramon Simó. Per a l'actriu Anna Güell va escriure el monòleg *Ready-Made* dins el cicle *De l'autor a l'actor* organitzat pel Centre Dramàtic de la Generalitat (Romea, 1991), una peça metateatral sobre la condició del públic en relació a l'acte escènic. Després publicaria *Al restaurant* (1993), mai no estrenada, mentre que el 2001 es va representar, a la Sala Muntaner, *La ratlla dels cinquanta* dirigida per Antoni Chic, una comèdia agreuolça encara inédita on apareixen tres espècimens de cinquantins tractats amb humor fred i un punt de malícia.

L'últim dia de la creació (publicada per Arola el 2001) es va presentar com a lectura dramatitzada a la Sala Beckett (1995) i havia d'estrenar-se al Mercat de les Flors sota la direcció de Joan Cas-

Cédric Chayrouse i Neus Vila a 'Le dernier jour de la création', que es pot veure fins al 5 de juny a París ■ AVUI

tells, però no es va obtenir el finançament necessari. El 2003 va mostrar-se al festival de peces en un acte *Verse Waar*, celebrat a Breda, en traducció neerlandesa d'Adri Boon. Tanmateix, la versió que ara es presenta a París és de fet l'estrena, amb una exhibició regular durant sis setmanes, interpretada per Cédric Chayrouse i Neus Vila, sota la direcció d'Aurélien Rolin.

Reere una aparença de conversa insignificant captada en quinze

Els sobris diàlegs s'obren a la lliure creativitat dels intèrprets de l'obra 'L'últim dia de la creació'

flaixos, es pren el pols a la vida d'una parella. Ella sembla inquieta i vital, amb ànsia d'anar més enllà. Ell es mostra acomodat i rutinari i creu que ja és on es pot ser, i li basta. El diàleg sincopat deixa entreveure una xarxa de retrets, pors i decepcions que arrosseguen un pòsit de neguits, tedis i inèrcies que, com en els textos de Pinter, cal anar llegint entre línies. Són rèpliques que saben copsar la dicció quotidiana, sense ornaments ni farbalans, i que tanma-

teix oculten més que no pas diuen per tal de mostrar-se dúctils en boca dels intèrprets. La convivència, com a eina de coneixement i de construcció d'un futur comú, acaba quedant reduïda a simple crossa per anar tirant. L'últim batec l'autor el deixa obert a la tria de l'escenificador; bé que, fidel als clàssics, proposa, en una nota extratextual, que la noia "fa les maletes i se'n va", talment la Nora d'Ibsen. Una llibertat de decisió que el públic agrairà.

Visibilitat exterior

■ Corre la brama que alguns dramaturgs catalans tenen més fàcil estrenar a l'estranger que a casa. És un mal endèmic del nostre reclosit món artístic, tan donat a menystenir els seus creadors, particularment si no combreguen amb les rodes de molí dels qui remuneren les cireres al teatre del país. L'exemple de Joan Casas sembla confirma-ho perquè en els darrers anys la seva activitat dramàtica s'ha fet més visible a l'escena internacional que a la nostra. Tot i guanyar el premi Alcolí de 1993, *Nocturn corporal* encara no ha pujat als nostres escenaris, i en canvi ha estat traduïda i publicada a Moscou (2004).

També a Rússia ha fet fortuna l'obra més traduïda i representada de Casas, *Nus*: el 1998 se'n va fer una pel·lícula i, darrerament, diversos muntatges escènics, des de Khabárovsk, a l'extrem oriental de Sibèria, fins a Txerkassi (Ucraïna, 2008).

De tot plegat se'n parlarà demà en un *Entretien avec Joan Casas* que, amb motiu de l'esmentada representació parisenca, es farà al Centre d'Etudes Catalans, espai vinculat a la Sorbona que, gràcies a la iniciativa de la seva directora Denise Boyer, sol acollir nombrosos actes a l'entorn de la cultura catalana. L'escriptura dramàtica de Joan Casas arrece-

'Nus', l'obra més traduïda i representada de Joan Casas ■ AVUI

ra, sota un tul d'aparent banalitat, els aspectes més complexos de l'existència humana, i es caracteritza per una poètica recurrent i forta, obsedida a mostrar l'artifici teatral i portar als límits els recursos escènics. Els seus diàlegs resulten mesurats, incisius, essencials, marcats per un fi sentit de l'humor que si tot just fa esbossar un somriure en l'espectador és per facilitar la intensitat de penetració amb què, com un filó, analitza la realitat.

Una veu poderosa i original que ocupa un lloc destacat en la dramàtica catalana d'avui i que mereix una major visibilitat a casa seva.